

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Döngüyü Kırarak: Erişilebilir Sinema Projesi Kültüre Erişim Platformu Toplantısı Raporu

Tarih: 21.12.2021

Saat: 11:00 – 15:30

Konum: Çevrimiçi

Raportör: Serhat Şatır

Katılımcılar:

Derya Efe Uluca - 2 Yaka Kısa Film Festivali* Direktörü

Ercan Tural – Alternatif Yaşam Derneği (AYDER)* Başkanı, Düşler Akademisi Projesi Yöneticisi

Gizem Gezenoğlu - Bozcaada Caz Festivali* Kurucusu

Su Başbuğu - British Council Türkiye* Sanat Müdürü & Eşitlik, Çeşitlilik ve Kapsayıcılık Koordinatörü

Diclehan Sönmezoğlu – Dem Derneği* Koordinatörü

Büşra Kılıç - Dem Derneği* Koordinatör Asistanı

Can Deniz Balkaya – Engelsiz Erişim Derneği*

Seben Ayşe Dayı – Erişilebilir Her Şey* Kurucu Direktörü

Eser Epözdemir - Erişilebilir Her Şey* Sanat Erişilebilirliği Danışmanı

Can Sezgin – İstanbul Kültür Sanat Vakfı* (İKSİV) Araştırma Koordinatörü

Hülya Sungu Demirden - Katadrom Art* Kurucu Direktörü

Ayşegül Ateş Tarla – Kırkayak Kültür* Genel Koordinatörü

Cemre Ceren Asarlı – Komünite Bodrum* Kurucu

Melike Yüksel – PinGOin* Proje Koordinatörü

Büşra Altıntepe – PinGOin* Proje Koordinatörü

Özen Pulat – Sabancı Vakfı* Programlar Yöneticisi

Ali Çağlar Özkan – SineBU* Direktörü

Gamze Sofuoğlu – Turkcell Hayal Ortağım* Engelli Çözümleri Ürün Yöneticisi

Kıvanç Yalçın – Puruli Kültür Sanat Derneği* Başkanı

Proje Yürütücüleri: **Ezgi Yalınalp** - Puruli Kültür Sanat Derneği* Proje Koordinatörü

Serhat Sezgin - Puruli Kültür Sanat Derneği* Kampanya Ve Networking Koordinatörü

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Kültüre Erişim Platformu Toplantısı, Puruli Kültür Sanat Derneği tarafından Avrupa Birliği Sivil Toplum Destek Programı III. Dönem kapsamında yürütülen **Döngüyü KırmaK: Erişilebilir Sinema Projesi** kapsamında 21 Aralık Salı 2021 tarihinde çevrim içi olarak gerçekleştirildi. Toplantıya, kültür-sanat etkinliklerinde erişilebilirlik uygulamalarına yer veren ya da kültüre erişim alanında çalışan kurumları temsilen 18 kişi katıldı.

Sunum:

Döngüyü KırmaK - Erişilebilir Sinema Projesi Koordinatörü **Ezgi Yalınalp** katılımcılara, zaman ayırıp toplantıya katıldıkları için teşekkür etti.

Ezgi Yalınalp aynı zamanda **Engelsiz Filmler Festivali** yönetmenliğini yürüttüğünü ekleyerek kendini, kampanya ve networking koordinatörü **Serhat Sezgin** ve Puruli Kültür Sanat Derneği Başkanı **Kıvanç Yalçın**'i tanıttı.

Ezgi Yalınalp, Puruli Kültür Sanat olarak 9 senedir **Engelsiz Filmler Festivali**'nin organizasyonunu yürüttüklerini, festivali herkesin eşit koşullar altında takip edebildiği, erişilebilir bir film festivali olarak tasarlayıp hayata geçirdiklerini belirtti. Yine bu amaçla güncel sinemayı göremeyenler ve duyamayanlar için erişilebilir hale getirip, erişilebilir mekanlarda gösterdiklerini ve festivalin diğer bileşenlerinin de (web sitesi, iletişim kanalları, mekan, filmler vb.) erişilebilir olmasına özen gösterdiklerini vurguladı. Böylece engeli olan ya da olmayan herkesin bir arada ve eşit koşullar altında sinemayı takip edebildiklerini kaydetti.

Ezgi Yalınalp, Puruli Kültür Sanat olarak 9 yıldır düzenledikleri, erişilebilir bir film festivali olan **Engelsiz Filmler Festivali**'nden edindikleri deneyimin kendilerini sinemaya erişim konusunda yepyeni bir projeye, **Döngüyü KırmaK: Erişilebilir Sinema Projesi**'ne taşıdığından bahsetti. Festival deneyimleri boyunca Türkiye'de engelli bireylerin sinemaya erişimi konusunda çok fazla düzenlemeye ihtiyaç olduğunu farkettiklerini belirtti.

Projenin **Avrupa Birliği Sivil Toplum Destek Programı Üçüncü Dönem** kapsamında fonlandığını ve Nisan 2021'de başladıkları projenin 2022 Temmuz ayına kadar devam edeceğini aktardı.

Döngüyü KırmaK: Erişilebilir Sinema Projesi'nin Amacı:

Ezgi Yalınalp, Döngüyü KırmaK: Erişilebilir Sinema başlıklı projenin 15 aylık uygulama dönemi boyunca, sinema ve erişilebilirlik alanında çalışan taraflarla politika yapımcıları bir araya getirerek, engelli kişilerin hangi nedenlerle sinemaya erişemediklerini ortaya koymayı ve bu sorunlara farklı çözümler üretmeyi amaçladıklarını belirtip, engelli

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

bireylerin sinemadaki temsillerini güçlendirmek ve Türkiye'de erişilebilir kültürel etkinlikler düzenleyen kurumlar arasındaki işbirliğini artırmanın da projenin hedefleri arasında olduğuna değindi.

Proje Ortakları:

Projenin 2019 yılında **Puruli Kültür Sanat**'ın kurucusu olduğu **Be In! - Erişilebilir Festivaller Ağı** üyelerinin katkıları ile yürütüldüğüne değinen **Ezgi Yalinalp**, Polonya, İngiltere, Almanya, Belçika ve İspanya'da erişilebilir film festivalleri düzenleyen kurumların da bu projenin bir parçası olduğunu belirtti. Projenin lobi faaliyetleri, atölye, raporlama, kamu spotu, anket gibi birbirinden farklı pek çok faaliyet ve çıktısı olduğunu, dileyenlerin **Puruli Kültür Sanat** web sitesinden detaylı bilgi edinebileceğinden bahsetti: <http://www.puruli.org/tr/45300/>

Kültüre Erişim Platformu Toplantısı'nın Amacı:

Bu toplantıda bir araya gelme nedeni olan **Kültüre Erişim Platformu**'nun, projenin önemli çıktılarından bir tanesi olduğunu dile getiren **Ezgi Yalinalp**, Türkiye'de düzenlediği kültür-sanat etkinliklerinde erişilebilirlik uygulamalarına yer veren ya da kültüre erişim alanında çalışan kurum sayısının çok az olduğunu belirtti. Bu kurumlar arasında diyalogun da pek söz konusu olmadığına dikkat çekti. Dolayısıyla proje kapsamında bir **Kültüre Erişim Platformu** kurarak, bu kurumlar arasındaki etkileşimin sağlanmasını, kurumlar arası iyi uygulamaların ve alanda edinilen deneyimlerin değiş-tokuşunu ve olası işbirliklerinin artırılmasını hedeflediklerini vurguladı.

Kültüre Erişim:

Ezgi Yalinalp, Kültüre Erişim diyerek kültürel hayata eşit bir şekilde katılma hakkını kastettiklerini, **Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi**'ndeki 27. maddeye göre "Herkes, topluluğun kültürel yaşamına özgürce katılma, sanattan yararlanma ve bilimsel gelişmeye katılarak onun yararlarını paylaşma hakkına sahip" olduğuna dikkat çekti. Kültürün, insanları bir araya getiren bir bileşen olduğunu, özellikle pandemi döneminde bunu çok daha net bir şekilde anladıklarını belirtti. Fiziksel olarak ayrı kalmak zorunda kalınan salgın döneminde kültürün insanları bir araya getirdiğine değinen **Ezgi Yalinalp**, sosyal medyada, sevilen sanatçıların ve müzisyenlerin, çevrim içi bir şekilde ulaşılabilen performanslarının takip edildiğini, karantinadaki sanatçıların balkonlarından, pencerelerinden çevrelerine müzik yaptıklarını, dans ettiklerini hatırlattı. Bütün bunların salgın gibi bir belirsizlik anında herkese ilham ve umut verdiğini hatırlattı. Tüm bu yaşananların kültüre erişimin önemini bir kez daha gösterdiğine değindi.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Toplantı Gündemi:

Ezgi Yalınalp bugünkü toplantıda temsil edilen kurumların, Kültüre Erişim Platformu'nun kurucuları arasında yer almasını arzu ettiklerini, platformun amaçlarını, hedeflerini ve işleyiş biçimini birlikte belirlemek istediklerini belirtti.

Platform üyelerini şu anda yapımı devam eden proje web sitesinde ve sosyal medya kanallarında duyurmak istediklerini dile getirdi.

Mayıs 2022'de ise fiziksel bir toplantı yapılacağını duyurdu.

Tanışma kısmından sonra yapılacak grup çalışmasında, alanda karşılaşılan sorunların ve kültür-sanata erişimi engelleyen nedenlerin üç ana başlık çerçevesinde tartışılmasının hedeflendiğini belirtti:

- Yapısal Engeller
- Davranışsal Engeller
- Kültür Politikaları

Bu üç başlıkta yaşanan sıkıntıların neler olduğunun üç odaya dağılarak konuşulacağını ve her odanın bir sözcüsü olacağını, bu kişilerin öğleden sonraki grup sunumlarında odalarda konuşulanları özetlemesini rica ettiklerini belirtti.

Tanışma:

Derya Efe Uluca (2 Yaka Kısa Film Festivali* Direktörü): 2 Yaka Kısa Film Festivali'nin İzmir merkezli, Kültür İçin Alan desteğiyle üç yıl önce yola başlayan, farklılıklara ve çeşitliliklere vurgu yapan uluslararası bir kısa film festivali olduğunu belirtti.

Derya Efe Uluca, festivale Atina'dan **Balkan Can Kino** film inisiyatifi ile partnerlik yaparak başladıklarını, ikinci yıllarında Berlin'den **bi'bak**, bu yıl da Rotterdam'dan **Galerie de Jaloezie** ile işbirliği yaptıklarını, hedeflerinin her yıl dünyanın farklı bir şehirden bir film inisiyatifiyle bir araya gelip İzmir'de vurgulamak istedikleri noktaları toplumsal açıdan ve kısa film bağlamında tartışmak ve konuşmak olduğunu belirtti. Partnerlerle birlikte festivalin Lab bölümünde ortak çalışmalar yürüttüklerini bunun dışında çok seslilik ve çok kültürlülüğün kendileri için çok önemli olduğunu bu çerçevede dört kategori üzerinden (belgesel – animasyon – kurmaca – deneysel) ve dünyanın her yerinden seçkiler yapan butik bir film festivali olduklarını vurguladı. Sinema salonlarını değil, sosyal buluşma alanlarını film gösterim alanlarına çevirerek etkinlikler kurgulamayı tercih ettiklerine dikkat çekti. Seyirciyle gündelik hayat içinde gidilen yerlerde buluşmak istediklerine, bunun da erişilebilirlik anlamında kendilerini zorladığına dikkat çekti. İki yıldır seçkilerinde yapısal olarak uygun olan filmlere kendi kaynaklarıyla sesli betimleme yaptıklarını dile getirdi.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Ercan Tural (Alternatif Yaşam Derneği (AYDER)* Başkanı, Düşler Akademisi Projesi Yöneticisi): Alternatif Yaşam Derneği 'nin 23. yılını tamamlamış, kuruluşundan beri Türkiye'de engelsiz yaşam çözümleri üretip pratikte uygulayan, alternatif, yenilikçi ve sürdürülebilir projeleri ve sosyal girişimleri olan bir sivil toplum örgütü olduğunu aktardı. Kuruluş misyonuna uygun olarak 23 senelik yolculuğu boyunca yürütülen tüm projelerin kapsayıcılık ve erişilebilirlik üzerine şekillendiğini, kültür-sanatla bağlantılı olarak da **Düşler Akademisi**'nin 2008 yılında alternatif bir sanat akademisi olarak engelleri ve duvarları ortadan kaldırmak, sanatın eğitime, üretime, tüketimine erişilebilmesi ve herkese eşit fırsatlar sağlamak üzere gönüllülük esasıyla kurulmuş bir akademi olduğunu dile getirdi. Sahne sanatları, plastik sanatlar ve görsel sanatlar alanında eğitimler vermenin yanı sıra, Türkiye'nin ana akım kültür-sanat mekanlarının, mecralarının ve etkinliklerinin erişilebilir olması ile ilgili de onlarca girişimde bulunmuş bir sivil toplum örgütü ve projeler zinciri olduklarına değindi. **Düşler Akademisi**'nin dört adet yerleşkesi (İstanbul, İzmir, Kaş, Kosova) bulunduğunu not düştü. **Kültüre Erişim Platformu**'nun amacının, varoluş nedenlerinin tamamını kapsadığından, bu topluluğun içerisinde alana yıllarca emek vermiş bir kurum olarak yer almanın ve dosyalarındaki birikimleri paylaşmanın önemine dikkat çekti. Platformun bir sonraki toplantısının, amfi tiyatro, stüdyolar ve açık alanda film izleme gibi olanakların yer aldığı Kaş'taki yerleşkede yapılabileceği önerisiyle sözlerini bitirdi.

Ezgi Yalınalp, Alternatif Yaşam Derneği'nin aynı zamanda **İstanbul Kültür Sanat Vakfı**'nın hazırladığı **Kültür Ve Sanatta Katılımcı Yaklaşımları Birlikte Tasarlamak*** raporuna da katkı sağladığını belirterek bu katkının önemli olduğunu ve **Ercan Tural**'dan kısaca bu konuya değinmesini istedi.

Ercan Tural merkezi Barselona'da olan **Herkes İçin Tasarım Vakfı***'nın (**Design For All International**) Türkiye temsilcisi olduğunu, farklı ülkelerdeki erişilebilirlik uygulamalarının değerlendirmeleri ve takibi ile ilgili çalıştığını aktardı. **Alternatif Yaşam Derneği** olarak, evrensel tasarım ilkelerine uygun, beş temel önceliği öngören **Kültür Sanat Mekânları ve Etkinlikleri İçin Erişilebilirlik Kontrol Listesi - Minimum Standartlar** isimindeki çalışmalarıyla İKSV'nin çalışmasına* katkı yaptıklarına değindi. T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın, T.C. Cumhurbaşkanlığı'nın tasarrufu altında **2030 Engelsiz Vizyon*** metni ile kültür-sanata erişimle ilgili de bir vizyon belirlediğini, kamusal bağlayıcılık anlamında bunu takip etmek gerektiğini vurguladı.

Su Başbuğu (British Council Türkiye* Sanat Müdürü & Eşitlik, Çeşitlilik ve Kapsayıcılık Koordinatörü): Birleşik Krallığın kültür ve dil kurumu olan British Council'in 110 ülkede varlık gösterdiğini, bulunduğu ülkeler ve Birleşik Krallık arasında kültür, eğitim ve dil üzerinden işbirlikleri kurmayı amaçladıklarını, en büyük değerlerinin tüzüklerinde de yer alan kapsayıcılık ve erişilebilirlik olduğunu, tüm projelerinde, sanatta, eğitimde, sınavlarda her zaman birincil değerlerinin erişilebilirlik olduğunu belirtti. Erişilebilirliği sadece engellilik üzerinden tanımlamadıklarını; kullanılan dilin kapsayıcı olması, kadına, gence, yaşlıya, göçmene, yabancıya, farklı sosyo-ekonomik geçmişleri olan

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

gruplara ulaşmak anlamında erişilebilirlikten bahsettiklerinin altını çizdi. Tüm projelerde, mümkün olduğunca kullanılan dilden kullanılan mecraya, partnerlere kadar her şeyin kapsayıcı araçlarla bir araya getirilip, kapsayıcı projeler yapmaya çalıştıklarını ekledi. British Council Türkiye sanat ekibi olarak yapmaya çalıştıklarının bu sanat projelerinin daha çok kişiye ulaştırılması ve erişilebilirlik standardı yaratmak için her etkinlikte işaret dili tercümesi eklemekten, sadece erişilebilir olan mekanlarda etkinliklerin gerçekleştirilmesine kadar; pazarlamada kullanılan dildeki kapsayıcılıktan, genel izleyiciye hitap etmesine kadar geniş bir alanda çalışmalarına devam ettiklerini söyledi. Son beş yıldır **Duvarları Olmayan Müze*** isminde dijital bir sanat platformu üzerine çalıştıklarını, bu kapsamda beş sergi gerçekleştirdiklerini aktardı. Platformun amacının ilk başta **British Council** sanat koleksiyonunu tanıtmak olduğunu, Türkiye'deki küratörlerle koleksiyondaki eserleri dijital ortamdaki sergilerle mümkün olduğunca çok kişiye ulaştırmak olduğunu dile getirdi. İlk olarak "dijitalin erişilebilir olduğu" hatalı fikriyle yola çıktıklarını, ilk yıl çok kişiye ulaşılsa da çeşitlilik sağlanamadığını, İstanbul dışında hali hazırda sanat tüketmeyen insanlara ulaşmakta zorluk yaşadıklarını, o aşamada bu eksiklikleri kurum olarak kabul edip partnerlerle çalışmaya başladıklarını belirtti. O yolda **Engelsiz Filmler Festivali** ve **Erişilebilir Her Şey** ile yollarının kesiştiğini ve son üç yıldır bu kurumlarla bir araya geldiklerini, İngiltere'de de çeşitli kurum ve kişilerle özellikle dijitalde erişilebilirliğin ne anlama geldiği üzerine çalıştıklarını aktardı. Beş yıl sonunda sergilerin tam olarak erişilebilir olmasa da erişilebilirlik adına önemli adımlar attıklarını kaydetti. İngilizce eğitimde **T.C. Millî Eğitim Bakanlığı** ile yaptıkları iş birliklerinde de deneyimlerini paylaşan bir kuruma dönüştüklerine dikkat çekti. Bu işi bilen, bu sektörden gelen, kendi deneyimleri olan partnerleriyle çalışmadan bunu yapamayacaklarını anladıklarını, son beş yıldaki en önemli öğrenimlerinin bu olduğunun altını çizdi.

Ezgi Yalınalp, Döngüyü Kırma: Erişilebilir Sinema Projesi'nin gerçekleşmesine ön ayak olan kurumlardan birinin de **British Council Türkiye** olduğunu, 2018'de **Puruli Kültür Sanat** tarafından kurulan **Be In! Erişilebilir Film Festivalleri Ağı'nın** ilk toplantısını yine **British Council Türkiye** katkılarıyla Ankara'da gerçekleştirdiklerini anımsatıp; çalışma ağının kurulması, festivallerin ziyaret edilmesi gibi konularda destekleri için tekrar teşekkür etti.

Diclehan Sönmezoğlu (Dem Derneği* Koordinatörü): **Dem Derneği'nin** işitme engelli ve sağır bireylerin diyalog alanları geliştirmesi için çalışan bir dernek olduğunu, sekiz sene önce kurulan derneğin zıtlıklar arasında diyalog alanları kurarak belli sorunların tespiti ve bulunan sorunlara uzun vadeli sürdürülebilir çözümler üreterek belli engelleri kaldırabilmek için işitme engelli ve sağır bireylerle çalıştığını belirtti. 7 Kasım'daki İstanbul Maratonu'nda "**Koşar Adım Altyazıya**" diyerek işitme engelli ve sağır bireylerin herhangi bir medya tüketebilmeleri için altyazıya ihtiyaç duymalarının farkına varılması gerektiğini savunmalarının bu toplantıya katılma sebeplerinden biri olduğunu aktardı. Televizyonda, sinemada hatta Zoom gibi bir platformda bile işitme engelli ve sağır bireylerin var olması için altyazının destekleyici olacağını

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

savunduklarına, bunun savunuculuğunu yaptıktan sonra da global hedefleri arasında kapsayıcılık ve erişilebilirliğin de olduğu Walt Disney'in, Dem Derneği ile iletişime geçtiğine değindi. **Eternals*** filminde sağır karakterin olmasından yola çıkarak, film gösterimini kapsayıcı hale getirmek için Walt Disney ve Dem Derneği'nin işbirliği kurduklarına, görüşmelerden sonra da neredeyse yüz işitme engelli ve sağır bireyin katıldığı **Eternals*** film gösterimini gerçekleştirdiklerini aktardı. Bu gösterimin Dem Derneği'ne belli katkıları olduğunun altını çizdi. Erişilebilirlik ihtiyaçlarının bireyden bireye değişebildiğini, farklı Türkçe seviyeleriyle iletişim kuran bireylerin Türk İşaret Diliyle tercüme yapıldığında da her şeyi anlayamadıklarını aktardı. Bu gösterimle birlikte, normal altyazı ve ayrıntılı altyazı farkı, altyazının yazılış biçimi, Türk İşaret Dili tercümesinin filme eklenip eklenmemesi gibi konularda fikir alışverişinde bulunduklarını belirtti. Engellilik alanında çalışan sivil toplum örgütü perspektifinden bu konular çerçevesinde toplantıya katkı sunacağını altını çizdi. Walt Disney gibi global bir firmanın vizyona getirdiği filmlerde (en azından belli kategorilerde) kapsayıcılık ve erişilebilirlik perspektifini gözetiyor olmasını ve bunun devam ettirilmesini önemli bulduklarını vurguladı. Buradan yola çıkıp dernek olarak farklı dağıtım firmalarına ulaşmanın ve Türkçe filmlerde Türkçe altyazıyı yaygınlaştırmanın da hedefleri arasında olduğuna dikkat çekti.

Ezgi Yalınalp'in Dem Derneği'nin **Dem Good Coffee** ile akıllara gelebileceğinden bahsetmesi üzerine **Diclehan Sönmezoğlu** çalışanların işaret diliyle iletişim kurabildiği bir kahveci olan **Dem Good Coffee** deneyiminin getirdiği kazanımları Dem Derneği'nin sürdürülebilir çözümlere dönüştürdüğünü belirtti.

Can Deniz Balkaya (Engelsiz Erişim Derneği*): Üyelerinin çoğunluğunun kör bireylerden oluştuğu bir yapı olduklarını, eğitimden çalışma hayatına, günlük hayattan hukuksal alanlara, kültür sanat alanından market alışverişine kadar birçok farklı alanda erişilebilirlik hakkında fikirler ürettiklerini ve alandaki erişilebilirlik kriterlerini denetlediklerini belirtti. Bu toplantıda olmalarının en önemli sebeplerinden birinin de **Sesli Betimleme Derneği*** (SEBEDER) ile olan çalışmaları ve üretimleri olduğunu, betimleme ve altyazı konularına yabancı olmadıklarını vurguladı. Birçok şehirde üyelerinin olması sayesinde farklı şehirlerde sivil toplum örgütleriyle rahatça çalışabildiklerini dile getirdi.

Ezgi Yalınalp, **Engelsiz Filmler Festivali** olarak dijital çıktılarının erişilebilirliği konusunda **Engelsiz Erişim Derneği**'nin görüşlerine başvurduklarını, ayrıca yine yakın diyaloglarının bulunduğu **Engelsiz Erişim Derneği** kurucusu Engin Yılmaz'ın aynı zamanda **GETEM***'in de kurucusu olduğunu ekledi.

Seben Ayşe Dayı (Erişilebilir Her Şey* Kurucu Direktörü): **Erişilebilir Her Şey**'in 2019 yılında yola çıkan, Türkiye'de farklı engel grupları açısından erişilebilirliği düşünen ve her engelli grubunu kapsayacak şekilde, içeriksel, iletişimsel ve fiziksel anlamda hizmet, ürün ve içerik üreten bir çatı kurum olma amacıyla bir araya gelen üç engelli üniversite arkadaşının sosyal bir girişimi olarak kurulduğunu belirtti. Temasta oldukları

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

her alanda “Biz olmadan, bizim için asla!” mottosunu akıllarından çıkarmadan verdikleri danışmanlık, mentörlük, rapor yazımı ve eğitim gibi hizmetleri farklı engelli gruplarının kullanıcı deneyimlerini de edinerek yapmaya gayret ettiklerini vurguladı. Gitmek istedikleri son noktada her işin ayrıntısına inip, standartlara ve politika yapıcılara katkılarının ne olabileceğini düşündüklerini aktardı.

Eser Epözdemir (Erişilebilir Her Şey* Sanat Erişilebilirliği Danışmanı): Toplantıya katkı sunanların varlığının kendisini heyecanlandığını paylaşılarak sözlerine başladı. **Erişilebilir Her Şey**’in her anlamda erişilebilirliğe odaklanmasının bazen dışarıdan “kafa karıştırıcı” görünebildiğini, fakat içeride her konuda bir uzmanlık alanı yaratabilmek için kafa yorduklarını aktardı. Kendisinin de kültür sanat tarafında bir dinamo oluşturmaya çalıştığını belirtti. Bir serginin tam anlamıyla kapsamlı erişilebilirliği üzerine **Sabancı Müzesi**’nde yeni sona eren **Dün Bugün İstanbul*** sergisinde deneyim kazandıklarını vurguladı. Aynı mekandaki hem duyma hem görme farklılığı yaşayan bireylere nasıl maksimum fayda sağlayabileceklerini gördüklerine dikkat çekti. Mekanın fiziksel bazı özelliklerinin önceden düzenlendiğini, dolayısıyla **Erişilebilir Her Şey**’in de tüm sanat yapıtlarının nasıl üç boyutlu ve dijital halde erişilebilir yapılabileceği üzerine düşündüğünü, bu konuda herhangi bir katkı sağlamak isteyen olursa mutlulukla birlikte çalışabileceklerini ekledi.

Ezgi Yalınalp, **Erişilebilir Her Şey**’in **Engelsiz Filmler Festivali**’nin danışma kurulunda da yer aldığını, ayrıca Döngüyü Kırma: Erişilebilir Sinema Projesi kapsamında **Puruli Kültür Sanat**’ın ofisinin erişilebilir hale getirilebilmesi için danışmanlık yaptıklarını paylaştı.

Hülya Sungu Demirden (Katadrom Kültür, Sanat ve Sosyal Politikalar Derneği* Kurucu Direktörü): 2012’de dernekleşen Katadrom’un daha öncesinde çeşitli film festivallerinin organizasyonunda yer aldığını belirtti. **GETEM*** ve **Puruli Kültür Sanat** ile de çalıştıklarını, erişilebilir film gösterimlerine önem verdiklerini vurguladı. Bu aralar Eskişehir’de **Katadrom Art Colony*** adıyla kurdukları oluşumla, başta sinema olmak üzere, sanatın ve kültürün her alanında proje yapan, işler üreten bireylere ve organizasyonlara çalışma ortamı yaratmayı, eğitimler ve etkinlikler düzenlemeyi amaçladıklarını ve engelleri olanlara rahat bir katılım alanı yarattıklarından bahsetti. **Katadrom Kültür, Sanat ve Sosyal Politikalar Derneği** olarak bu yıl **Demans Dostu Sanat ve Sinema Rehberi*** hazırladıklarına ve bu rehberde ileri yaştakiler için alzheimer ve demans dostu kültür-sanat mekanları düzenlemelerinin olduğuna dikkat çekti. Bu rehberi İngiltere’den **Alzheimer’s Society*** ve **Collective Encounters*** ile birlikte hazırladıklarına değindi. Ayrıca demans dostu toplum için önerilerin olduğu **Sanat İyileştirir*** isimli bir animasyon ürettiklerini aktardı ve bu animasyon hakkında toplantıya katılanların fikirlerini merak ettiğini dile getirdi.

Ezgi Yalınalp, **Engelsiz Filmler Festivali** olarak 2015 yılından beri **Otizm Dostu Gösterimler** düzenlediklerini, bu gösterimlerde ışıkların loş, sesin kısık tutulduğunu ve

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

izleyicilerin istedikleri gibi dolaşmalarına imkan sağlandığını aktardı. Demans dostu, otizm dostu gösterimlerin bu tür iyi uygulamalar sayesinde yaygınlaşmasını umduğunu söyledi.

Hülya Sungu Demirden animasyonda da görülebileceği gibi **Demans Dostu Sanat ve Sinema Rehberi***'ndeki uyarlamaların, ışık ve oturma düzenlerinde yapılacak çok küçük değişikliklerin pek çok farklı gruba avantaj sağladığına dikkat çekti.

Gizem Gezenoğlu (Bozcaada Caz Festivali* Kurucusu): 2019'da **Erişilebilir Her Şey**'in yönlendirmesiyle ilk erişilebilir festivallerini gerçekleştirdiklerini, bu festivalde engellenen bireyler için fiziksel uygulamalardan iletişimsel uygulamalara kadar pek çok çalışma yaptıklarını belirtti. Bozcaada'da fiziksel erişim ve lojistik gibi pek çok problemin söz konusu olduğunu fakat **Erişilebilir Her Şey**'in yaptığı ön keşif ve araştırmalarla birlikte, ellerinden geldikçe özelde festival alanını ve genel olarak da Bozcaada'yı erişilebilir hale getirmeye çalıştıklarını aktardı. Önümüzdeki aylarda dijital bir program yayınlıyor olacaklarını ekleyip, olabildiğince her alana erişilebilirlik uygulamalarını yaymaya çalıştıklarını vurguladı.

Ayşegül Ateş Tarla (Kırkayak Kültür* Genel Koordinatörü): 2011 yılından beri Antep'te faaliyet yürüttüklerini, amaçlarının şehrin kültür-sanat dinamiğinde alternatif bir mekan oluşturmak olduğunu belirtti. Önce **Onat Kutlar Film Festivali**'ni ardından da halen sürdürdükleri Zeugma Film Festivali'ni düzenlediklerinden bahsetti. **Engelsiz Filmler Festivali** ile işbirliği yaparak dönem dönem çocuklara ve yetişkinlere yönelik erişilebilir gösterimler düzenlediklerine değindi. İşitme ve görme engelli okullarıyla irtibata geçerek gösterimleri duyurduklarını aktardı. 2015 yılından sonra, göçle birlikte "Çok dilli birlikte yaşam mümkün mü?", "Birlikte yaşamı öğreniyoruz." mottolarıyla gönüllü birliktelikler oluşturmaya ve birlikte yaşam alanları kurmaya çalıştıklarını altını çizdi. Hem Türkçe hem de Arapça altyazılarla birliktelik alanları oluşturduklarını dile getirdi. Bir taraftan **Engelsiz Filmler Festivali** ile de birlikteliklerinin devam ettiğini ekledi. Dokuz yıldır kendi mekanlarında film gösterimi yaptıklarını fakat maalesef pandemi sürecinde gösterimleri gerçekleştiremediklerini aktardı.

Cemre Ceren Asarlı (Komünite Bodrum* Kurucu Direktörü): **Komünite Bodrum**'un Bodrum'da birlikte üretim, ortak yaratım ve deneyim paylaşımı yapılacak bir alan ihtiyacından doğduğunu, Bodrum'a faydalı olmak isteyen farklı sektörlerden genç girişimcilerin bir araya gelmesiyle oluştuğunu aktardı. Bodrum'da 20 yıldır atıl duran, 90'lı yılların Bodrum'daki tek sineması olan **Karia Sineması**'nın dönüştürülme projesinin, 2019'da 17 farklı genç girişimcinin bir araya gelip **Komünite Bodrum**'u kurmasına ön ayak olduğunu belirtti. Mekanın nasıl dönüştürüleceğine ortaklaşa karar verilip geliştirilen bu projenin, 2019 Haziran ile 2020 Şubat arasında çok hızlı başlasa da pandemiden dolayı aynı hızla sonuçlanmadığını dile getirdi. İlk desteklerini **British Council Türkiye**'nin **Kültürde Kadın Gücü Fonu**'ndan aldıklarını, **Abigail Reynolds***'un

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Kayıp Kütüphaneler çalışmasını enstalasyon olarak inşaat halindeki sinemanın içine yerleştirmek isteseler de yine pandemiden dolayı bunu dijital bir etkinlik olarak gerçekleştirmek zorunda kaldıklarını ifade etti. Dijital olarak ulaşılan kitlenin Bodrum'un sınırlarını oldukça aştığına dikkat çekti. Eski **Karia Sineması**'nın fiziki dönüşümünde erişilebilirliğe önem verdiklerini, toplantıya katılma sebeplerinden birinin de bu olduğunu vurguladı.

Can Sezgin (İstanbul Kültür Sanat Vakfı* Araştırma Koordinatörü): **İKSV**'nin kesişimsellik kapsamında hem festivallerinde hem de organize ettiği bütün etkinliklerde, çok farklı duyarlılıklara sahip bir kurum olduğunu, erişilebilirlik kapsamında film festivali, tiyatro festivali başta olmak üzere tüm diğer festivaller ve etkinliklerinde ellerinden geleni yaptıklarını belirtti. **İKSV Alt Kat***'ın **İKSV Kültür Politikaları Çalışmaları*** altında, bu konuyla özel olarak ilgilenen, gençlerin ve çocukların erişilebilirlik konsepti içinde kültür ve sanata erişimlerinin artırılması için çalıştığını aktardı. Erişilebilirliği, kesişimsellik konsepti içinde hem ekoloji hem toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında bir kültür politikası hamlesi olarak düşündüklerini aktardı. **İKSV**'nin bütüncül bir sanat izleyicisi yaratma çabasından yola çıkarak aynı zamanda insanlara, sanat izleyicisi oldukları andan itibaren dönüştürücü bir katkı sağlamayı da amaçladıklarını vurguladı. Erişilebilirlik konusunda yeni taleplere çözümler yaratmak gerektiğine dikkat çekti.

Ezgi Yalınalp, **İKSV**'nin her yıl çıkardığı kültür-sanat alanındaki güncel tartışmaları sektörün gündemine taşıyan araştırma raporlarının, özellikle de Şubat 2017'de yayınlanan "Kültür - Sanatta Katılımcı Yaklaşımlar" raporunun veri kaynağı olarak çok önemli olduğunu ve bu raporlardan çok faydalandıklarını belirtti. Bu bağlamda **İKSV**'nin Döngüyü Kırma: Erişilebilir Sinema Projesi kapsamındaki **Kültüre Erişim Platformu**'na da çok fazla katkı sağlayacaklarına inandığını vurguladı. **Kültüre Erişim Platformu**'nun kolektif olarak film, müzik, tiyatro vb. festivallerde erişilebilirlik alanında eksiklerin ne olduğunu raporlayan bir çalışma yapabileceği fikrini dile getirdi.

Melike Yüksel (PinGOin* Proje Koordinatörü): Sosyal hayatta deneyim eşitliğini savunan bir ekip olduklarını ve üç ana amaçlarının **bilgilendirmek, birleştirmek ve iyileştirmek** olduğunu aktardı. **pingoin.net** web sitesinde mekanların erişilebilirliği konusunda bilgi sağlayarak bilgilendirme hedeflerini; gönüllülerin mekanları pinleyerek erişilebilirlik bilgilerini veri tabanına eklemesiyle birleştirme hedeflerini; alandaki deneyimlerini ve profesyonel bilgi birikimlerini kullanarak, çeşitli işbirlikleriyle erişilebilir mekanların sayısını artırmaya çalışarak iyileştirme hedeflerini gerçekleştirmeye çalıştıklarını belirtti. Projenin tüm aşamalarını engelli bireylerin geri bildirimleri doğrultusunda şekillendirmeyi temel amaç edindiklerini ve aynı zamanda bu bağlamda bir de rapor* yayınladıklarını aktardı.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Büşra Altıntepe (PinGOin* Proje Koordinatörü): Yakın zamanda **NDI Türkiye*** ve **Eskişehir Büyükşehir Belediyesi** işbirliğiyle **HeyKENT: Herkes İçin Kent Deneyimi*** Projesi'ni gerçekleştirdiklerini, Eskişehir'deki 12 heykeli görme ve işitme engelliler için erişilebilir hale getirdiklerini belirtti. Heykellerin yakınlarına QR kodlu levhalar yerleştirip, YouTube videolarıyla da heykelleri sosyal medyada erişilebilir hale getirdiklerini vurguladı. Şu anda da Ankara'daki **tiyatro.co*** ile tiyatroların ve kültür merkezlerinin erişilebilirlik verilerini topladıklarını ve yakın zamanda kullanıcılarla paylaşmak istediklerini ekledi.

Ezgi Yalınalp, Döngüyü Kırma: Erişilebilir Sinema Projesi çıktılarında bir tanesinin erişilebilir mekanların ve erişilebilir kültür-sanat etkinliklerinin haritalandırılması olacağını, PinGOin'in toplantıya katılmasının bu anlamda önemli olduğunu vurguladı.

Özen Pulat (Sabancı Vakfı* Programlar Yöneticisi): Vakıf olarak erişilebilirlik ile bağlantılarının çok sıkı olduğunu, ayrıca kadın, genç ve engelli olmak üzere üç hedef kitleleri olduğunu belirtti. Yaklaşık on beş yıldır engellilik alanında hibe verdiklerine, yurt dışı bağlantılarından **Zero Project***, **Avrupa Vakıflar Merkezi*** gibi uzun yıllardır üyesi ve paydaşı oldukları bu kurumların özellikle teknoloji ve engellilik alanında yaptıklarını yakından takip ettiklerine değindi. Bu alanda **Erişilebilir Yaşam Teknolojileri** gibi seminerler düzenlediklerini kaydetti. Zamanla erişilebilirliğin tüm faaliyetlerinin merkezine yerleştiğini vurguladı. Daha sonra **Fark Yaratanlar***'dan **Erişilebilir Her Şey*** ile de büyük çapta işler yaptıklarından bahsetti. **Sabancı Vakfı Kısa Film Yarışması***'ndaki tüm filmlerin erişilebilir hallerinin **YouTube** hesaplarında olduğunu paylaştı. Yurtdışından sekiz vakıf ile birlikte **Erişilebilir Etkinlikler Düzenlemek*** isminde bir rehber çıkardıklarına ve sahadan çok olumlu geri bildirimler aldıklarına dikkat çekti.

Ezgi Yalınalp, **Sabancı Vakfı**'nın erişilebilirlik anlamında sayılı kurumlardan biri olduğunu belirtip, son olarak düzenledikleri, erişilebilir bir sergi olan **Dün Bugün İstanbul*** sergisinin oldukça ilgi çektiğine değindi. **Engelsiz Filmler Festivali** kapsamında son beş yıldır işbirliklerini devam ettirdikleri **Sabancı Vakfı**'yla partner oldukları bu süreçte birbirlerinden sürekli bir şeyler öğrendiklerini vurguladı. Ayrıca **Erişilebilir Etkinlikler Düzenlemek*** raporundan çok faydalandıklarını da ekledi.

Ali Çağlar Özkan (SineBU* Direktörü): **SineBU**'nun hibrit bir salon olduğunu, sıradan bir sinema salonu gibi film gösterimleri yapmanın yanında, alanda karşılaşılan sorunlara yönelik aktivizm çalışmaları yürütmeye çalıştıklarını ve aynı zamanda seans saatleri dışında akademik dersler, basın gösterimleri, ekipli gösterimler ya da festivaller gibi etkinliklere yardımcı olmaya çalıştıklarını belirtti. Özellikle sinema alanında seyirciyle buluşmanın kendilerine bazı avantajlar sağladığına, art house film gösterimlerine gelen izleyicilerin geri bildirimleriyle kültüre erişimdeki eşitsizliği ve toplumsal cinsiyet alanındaki ayrımcılıkları tekrar üreten hakim kültürün ne kadar

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

ineliksiz olduğunu görme şansı bulduklarına değindi. Diğer sinema salonlarından farklı olarak 2015 yılında sesli betimleme altyapısıyla kurulduklarını, bu desteğin uygulama kullanmadan salondaki kapalı altyapıyla sağlandığını aktardı. Ayda bir kez bir vizyon filmini, görmeyen izleyicilerin de fikrini alarak **GETEM***, **SEBEDER***, **Başka Sinema*** gibi kurumların destekleriyle betimlediklerini, film gösterimi esnasında da görmeyen izleyicilerin kulaklıklarına kendi cihazları aracılığıyla betimleme sesinin gönderildiğini belirtti. Fakat bu sistemin artık demode olduğunu, mobil uygulama kullanmanın daha mantıklı olacağını vurguladı. Sesli betimlemenin aslında üretkenler tarafından sunulması gerektiğine, başkasının bitmiş bir filmine bir kurgucu gibi müdahale etmenin çok da doğru olmadığına dikkat çekti. Betimlemeyi yapması gereken tarafların bir taraftan da bu işi yapmak isteyenleri zorladıklarını ekledi. Daha inşaat aşamasından itibaren salonu erişilebilir kılmaya çalıştıklarını, fakat az duyan ya da duyamayan izleyicilere erişilebilirlik sağlayamadıklarını dile getirdi. Şimdiki hedeflerinin gösterdikleri tüm içeriği hem sesli betimlemeyle, hem ayrıntılı altyazıyla hem de isteyenler için işaret dili videosuyla sunmak olduğunu belirtti. Daha merkezi ve herkesin faydasına olan bir uygulama üzerinden akıllı gözlük ya da cep telefonları kullanılarak bunların yapılması gerektiğine dikkat çekti. Gören, görmeyen, işiten, işitmeyen herkesin aynı salonda rahatlıkla film izleyebilmesi gerektiğini ve bunun mümkün olduğunu düşündüklerini söyleyerek sözlerini sonlandırdı.

Ezgi Yalınalp, 2015'ten beri **Engelsiz Filmler Festivali**'nin İstanbul ayağında SineBU'yu kullandıklarını, bu işbirliğini çok anlamlı bulduklarını ve SineBU'nun Türkiye'de sesli betimlemeli gösterim yapan sinema salonlarının öncüsü olduğunu belirtti.

Gamze Sofuoğlu (Turkcell Hayal Ortağım* Engelli Çözümleri Ürün Yöneticisi): 2020 sonunda aldıkları bir erişilebilirlik inisiyatifiyle, Turkcell'in tüm hizmet alanlarını erişilebilir kılmakla ilgili ve aynı zamanda da erişilebilirlik sürecini sistematize etmek adına çeşitli girişimlerde bulunduklarını, toplantıda sesli betimleme tarafında ne yaptıklarından bahsedeceğini belirtti. Görmeyenler için geliştirilen **Hayal Ortağım*** adındaki mobil uygulamanın içerisinde haber, köşe yazısı, sesli kitap, eğitim, dergi vb. içeriklerin yanı sıra, körlerin sosyal hayat içerisinde var olabilmelerine destek olmayı amaçladıkları bazı teknolojilerin de olduğunu aktardı. Bu teknolojilerden birinin de 2015 yılında geliştirdikleri sesli betimleme teknolojisi olduğuna dikkat çekti. Bu kapsamda film yapımcıları ile anlaştıktan sonra, filmleri **SEBEDER*** ile birlikte betimlediklerini ve uygulamanın içerisine, hazırladıkları sesli betimleme dosyalarını eklediklerini dile getirdi. Görmeyen bir kişinin Türkiye'de internetin edge (2G) seviyesinde çektiği herhangi bir sinema salonuna, betimlenmiş bir filmi izlemek için gittiğinde, uygulama üzerinden sesli betimlemeyi başlattığını, uygulamanın filmi birkaç saniye dinledikten sonra hangi dakika ve saniyede olduğunu anlayıp, eğer Türkçe bir filmse diyalogların olmadığı yerlerde sadece betimleme sunduğunu, eğer altyazılı bir filmse uygulamanın betimlemeye ek olarak altyazıyı da seslendirdiğini, dolayısıyla görmeyenlerin altyazıyı okuyamama bariyerini de ortadan kaldırmaya çalıştığını

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

belirtti. Bugüne kadar bir taraftan kör sinemaseverlerden çok talep aldıkları ana akım gişe filmlerini betimlemeye çalıştıklarına, bir taraftan da art house filmlere de odaklandıklarına dikkat çekti. **Başka Sinema*** ile yakın çalıştıklarına, 2019'dan beri de **İstanbul Film Festivali***nde, **Film Ekimi***nde pek çok filmi betimlediklerine, görmeyen sinemaseverlerin o filmlerde de **Hayal Ortağım Uygulaması** aracılığıyla sesli betimlemeyi dinleyebildiklerine değindi. Uygulama içerisinde filme dair herhangi bir görüntü ya da ses paylaşmayıp sadece betimlemeyi paylaştıklarına, bu betimlemenin de ortamda filmin sesi yoksa başlatılamadığına, bunun da filmlerin güvenliğini sağlamak için yaptıkları bir girişim olduğuna vurgu yaptı. Bunun bir taraftan da görmeyenlerin filmleri sinema salonlarında izlemelerine destek olmak için yaptıkları bir girişim olduğunu ekledi. Pandemiden önce tiyatrolar, baleler, konferanslar vb. canlı etkinlikler için anlık betimleme sunabilecekleri bir uygulama geliştirdiklerini, fakat şu anda pandemiden dolayı bu uygulamayı kullanamadıklarını aktardı. Şu anda özellikle tiyatroya giden görmeyen izleyicilerin, kendi kulaklıklarından, anlık olarak oyundaki tüm görsel detayları takip etmelerini sağlayabilmek adına çeşitli girişimlerinin olduğunu kaydetti. Şimdiye kadar 300'e yakın film betimlediklerini, bu filmlerin herhangi bir dijital platformda yer alması durumunda **Hayal Ortağım Uygulaması**'nın bu gösterimlerde de kullanılabileceğini ekledi.

Oturumun son bölümünde **Ezgi Yalınalp**, **Puruli Kültür Sanat** olarak dokuz senedir **Engelsiz Filmler Festivali**'ni gerçekleştirdiklerini, diğer festivallerden farklı olarak filmleri erişilebilir hale getirip, erişilebilir mekanlarda gösterdiklerini, tüm filmlere sesli betimleme ve ayrıntılı altyazı eklediklerini böylece göremeyenlerin ve duyamayanların da bu filmleri takip edebilmelerini sağladıklarını, ayrıca festivalin diğer bileşenlerinin de (web sitesi, iletişim kanalları vb.) erişilebilir olmasına özen gösterdiklerini belirtti. Erişilebilirlik gereksinimlerinin sonsuz olduğuna, sürekli olarak yeni çözümler öğrendiklerine, bu anlamda da paydaşlığın çok önemli olduğuna dikkat çekti.

Ezgi Yalınalp, grup çalışması yapmak ve sonrasında işbirliği imkanlarını tartışmak için toplantıya ara verdi.

- .
- .
- .

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Aradan sonra **Ezgi Yalinalp** grup çalışması için katılımcıları odalarına yönlendirdi.

GRUP ÇALIŞMASI

<u>ODA-1</u> Yapısal Engeller	<u>ODA-2</u> Davranışsal Engeller	<u>ODA-3</u> Kültür Politikaları
Derya Efe Uluca	Gizem Gezenoğlu	Su Başbuğu
Hülya Sungu Demirden	Seben Ayşe Dayı	Ali Çağlar Özkan
Gamze Sofuoğlu	Can Deniz Balkaya	Özen Pulat
Diclehan Sönmezoglu	Melike Yüksel Büşra Altıntepe	Cemre Ceren Asarlı

Grup çalışmasının ardından katılımcılar lobiye döndüler ve grup sözcüleri söz alarak odalarda konuşulanları katılımcılara aktarmaya başladı.

Kültür Politikaları üzerine konuşulan **ODA-3**'ün sözcülüğünü üstlenen **Cemre Ceren Asarlı** (Komünite Bodrum* Kurucusu):

Sabancı Vakfı* tarafından:

- Programlar bölümünde erişilebilirlik uygulamalarının işlediğini,
- Vakfın dışındaki departmanlarda, partnerleşme başladığında erişilebilirliğin zorlaşabildiğini,
- **Sabancı Müzesi*** ve **Erişilebilir Her Şey***'in bir sergiyi tamamen erişilebilir olarak gerçekleştirmeyi başarabildiklerini, tasarım sürecinden itibaren erişilebilirliğin dahil edilmesi gerektiğini fakat sürecin ve düzenli uygulamaların oldukça zor olduğunu aktardı.

British Council Türkiye* tarafından:

- 6 ana değerlerinden birinin kapsayıcılık olduğundan ve bu değerinde erişilebilirliği içinde barındırdığını, buna rağmen konunun kurum içinde tam olarak içselleştirilememesinden kaynaklı olarak uygulamaya geçişlerde sıkıntı yaşandığını,
- Erişilebilirlik hakkında, partnerlere ve herkese açık bir rehber oluşturduklarını fakat pratikte ne kadar kullanıldığından emin olmadıklarını,
- Projelerin başlangıcından itibaren erişilebilirliğin tasarıma dahil edilmesini ve her paydaşın uygulama aşamasında konu üzerine düşünmesinin gerektiğini aktardı.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

SineBU* tarafından:

- SineBU'nun olduğu binanın erişilebilirlik anlamındaki dönüşümünde tüm paydaşların (akademisyenler, uygulayıcılar, gönüllüler, öğrenciler) aktif rol aldıklarını,
- Herhangi bir sinema salonundaki film gösteriminde sesin ya da görüntünün aksamaması durumunda görebilen ve duyabilen izleyiciler haklarını savunurken, engelli bireylerin her türlü haklarının dışta bırakıldığını,
- Sesli betimlemeler yorum barındırabildiğinden senaristler tarafından senaryoya eklenmesi gerektiğini, dolayısıyla bir filmin erişilebilirliğinin daha senaryo yazım aşamasında planlanması gerektiğini,
- Yurt dışında iyi örnekleri olan, filmleri erişilebilir kılan mobil uygulamaların ulusal çapta da bir gereklilik olduğunu, teknik olarak içeriklerin tartışılabilmesi, faydalanıcıların geri bildirimlerinin uygulama üzerinden gerçekleştirilebileceği bir sistem ihtiyacı olduğunu aktardı.

Komünite Bodrum* tarafından:

- Büyük kurumların bile erişilebilirliği değerleri arasına almalarına rağmen içselleştirmeyi tam olarak sağlayamayışının ve bir serginin tam olarak erişilebilirliğini sağlamanın zorlukları konuşulduğunda, **Komünite Bodrum** gibi genç bir derneğin erişilebilirliği mekana ve uygulamalarına dahil etmesinin küçük adımlarla başlayabileceğini ama bunun biraz da korkutucu olduğunu,
- Erişilebilirliğin sistemsel bir sorun olduğunu, her paydaşın daha tasarım aşamasında bir araya gelip ortak bir kurgulamayla sonuca ulaşabileceğini,
- Personele eğitim vermenin, ekibe engelli bir bireyin dahil olmasının veya bir etkinlikte işaret dili çevirisi yapılmasının, faydalanıcının hedef kitleyle birlikte hareket etmesi anlamında dahil edici olacağını,
- Tüm zorluklara rağmen erişilebilirlik sürecine küçük adımlarla da olsa başlanabileceğini,
- Başlangıç olarak erişilebilirliğin ne olduğu üzerine, çevredeki insanlarla mutlaka bir diyalog kurulması gerekliliğini belirtti.

Ezgi Yalınalp:

- **Kültüre Erişim Platformu** içerisinde bu tür deneyimlerin paylaşılmasıyla erişilebilirlik konusunda daha rahat ilerlenebileceğine dikkat çekti.
- **Kültüre Erişim Platformu**'nun,
 - Erişilebilirlik ne demek?
 - Erişilebilirlik neleri kapsıyor?
 - Mekanın erişilebilirliği
 - İletişim kanallarının erişilebilirliği
 - Ortaya çıkan ürünün erişilebilirliğigibi sorulara ve sorunlara cevaplar üreteceğini belirtti.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

- **Kültüre Erişim Platformu'**nun hedeflerinin belirlendiği bir manifestosu olması gerekliliğine vurgu yaptı.

Davranışsal Engeller üzerine konuşulan **ODA-2'nin** sözcülüğünü üstlenen **Can Deniz Balkaya** (Engelsiz Erişim Derneği*):

- Grup çalışmasında açık ve örtük farklara değindiklerini, kişinin yeti farkı açıkça, ilk bakışta fark ediliyorsa toplumun kişiye yaklaşımının acımadan hayranlığa kadar çok geniş bir aralıkta değişebildiğini,
- Erişilebilirlik, kapsayıcılık, insan hakları ve benzeri kavramların topluma ne kadar doğru anlatıldığından ve toplumun bu kavramları anlamaya ne kadar hazır olduğundan yola çıkarak, belli başlı gruplara gerekirse farklı eğitim içerikleriyle aynı konuların anlatılacağı kapsamlı bir eğitimin planlanması gerektiğini,
- Toplumun büyük çoğunluğunun erişilebilirlik kavramını bilmemesinin, erişilebilirlik kriterlerinin yerine getirilmemesine, yeti kaybı olan bireylerin erişilebilir olmayan sinema, tiyatro vb. etkinlikleri tam olarak algılayamamalarına, yeti farkı olan bireylerin toplumsal hayata katılmaları konusunda önyargılara neden olan bir çember ürettiğini,
- Bu çemberin bireyleri kimi zaman olumsuzluğa sevk ettiğini, toplum içine çok fazla yeti farkı olan bireyin karışmadığını, ailelerin yeti farkı olan çocuklarını toplumdan gizleyebildiğini, önyargılardan uzak çocukluk yaşlarında bir araya gelemeyen bireylerin de yetişkinlik karşılaşmalarında yeti farkı olan bireylerle yabancılaşma yaşadıklarını,
- **PinGOin'in** hazırladığı **İlk Ağızdan: Engelli Bireylerin Sosyalleşme Deneyimi*** raporundaki:
 - Farkındalık ve empati eksikliği,
 - Tek tipleştirme hatası,
 - Kişisel alanın ihlali,
 - Ayrımcılıkmaddeleri üzerine konuştuklarını,
- Yeti farkı olan bireylerin fikirleri ya da üretimleri için objektif yorumlar beklediklerini, yeti farkı olan birey olmalarından kaynaklı olarak sürekli karşı taraf tarafından övülmelerinin neticesinde sanatsal aktiviteden yeterli verimi alamadıklarını,
- Yeti farkı olan bireylerin çoğu zaman kişilikleri, üretimleri, hayalleriyle değil yeti farklılıkları üzerinden tanımlandığını, yeti farklılığı olan bireylerin bundan rahatsızlık duyduğunu,
- Erişilebilirlik kriterlerinin yeterince sağlanmamasından dolayı, yeti farklılığı olan bireylerin mesleklerinden farklı iş kollarında çalışmak zorunda kalabildiklerini aktardı.
- Çözüm önerilerini ise:

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

- İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ne uygun olarak tüm hakların sağlanmasının önünü açmak,
- Erişilebilirlik denetimlerinin sertifikasyona tabi olması,
- Öznelerin söz söyleme hakkını gasp eden yapıların (içinde kör olmayan bir grubun körler adına konuşması vb.) önüne geçilmesi,
- Fiziksel yeti farklılığı olan bireylerin bir araya gelmelerini sağlamak için erişilebilirlik kriterlerinin gerek devlet gerekse sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanması,
- İşini hakkıyla yapan belli başlı kurumların erişilebilirlik incelemelerinden ekstra para talep ettiklerini, nitelikli iş yapmaya çalışan, yeni kurulmuş ve maddi geliri olmayan sivil toplum kuruluşlarının talep edilen ücretleri karşılayamadıklarını, bu sivil toplum kuruluşlarının devlet ya da incelemeleri yapan kurumlar tarafından desteklenmesi,
- Kamusal alanda hizmet veren ön personellere kapsayıcılık, erişilebilirlik ve eşitlik bağlamında eğitimler verilmesi,
- Toplumdaki farkındalığı artırma bağlamında, filmlerde ya da tiyatrodaki yapının zengin ağlarından herhangi bir karakterin de kör ya da sağır olarak kurgulanması,
- Engellenmişliğin bir azınlık meselesi olduğunu, tüm azınlık gruplarının (etnik, cinsel, dinsel vb.) birleşip problemleri tartışıp, ortak bir eylem planı oluşturması olarak sıraladı.

Ezgi Yalınalp, hak temelli değil rant ya da yardım temelli yaklaşan sivil toplum kuruluşlarının, toplumdaki yanlış algıları yeniden ürettiğine vurgu yaptı. Ayrıca **Döngüyü Kırma: Erişilebilir Sinema** projesinin çıktılarında birinin de engelli kişilerin sinemadaki temsilleriyle ilgili olduğunu aktardı. Engellilerin sinemadaki temsillerinin çoğunlukla kahramanlaştırma ve ucubeleştirme kutuplarında olduğunu ama yeni dönem sinemada gerçekçi temsillerin de olduğunu, **Sound Of Metal*** ve **Sundance Film Festivali***'nde ödül alan **Coda** filmlerinin bu konuda iyi birer örnek olduğunu belirtti.

Ali Çağlar Özkan, sanat dalı olarak sinemada görmeyen ya da duymayan insanların sadece tüketici olarak kodlandığına, kültüre erişimin üretim aşamasını da kapsamasına rağmen sektörün üretim tarafında görmeyen ve duymayanlara çok fazla şans tanınmadığına dikkat çekti.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Yapısal Engeller üzerine konuşulan **ODA-1**'in sözcülüğünü üstlenen **Derya Efe Uluca** (2 Yaka Kısa Film Festivali* Direktörü):

Dem Derneği* tarafından:

- İşitme engelli ve sağır kişilerin ihtiyaçlarının “iletişim” doğrultusunda şekillendiğini, bunun da sağır ve işitme engellilerin fuayelere girişlerinden salondaki deneyimlerine kadar geniş bir alanı kapsadığını,
- Sağır ve işitme engellilerin filmleri doğru ve etkin tüketebilmeleri için de farklı bir dil ihtiyaçları oluşabildiğini belirtti.

Turkcell Hayal Ortağım* tarafından:

- Sesli betimleme üreten firmaların sayılarındaki artışın sesli betimlemeli içeriklerin sayısını da artırdığını fakat bunun yanında sesli betimleme kalitesinin düştüğünü, bir kalite standardizasyonuna gereksinim duyulduğunu, özellikle Netflix'teki ortam betimlemelerinin eksikliğinin çok belirgin olduğunu, kör bir izleyicinin bir film ya da dizi izlerken o yapımdan bir çıkarım yapabilmesi için gereken tüm bilgilerin betimlemede olması gerektiğini,
- **Turkcell Hayal Ortağım**'ın, sunulan teknolojinin hem teknik altyapı hem de betimleme maliyetini karşıladığını fakat ideal olanın, yapımcıların herhangi bir yabancı filme altyazı koymaları gibi tereddütsüz bir şekilde, filmin eş erişimini sağlamak ve filmi uygun platformlarda hedef kitleye ulaştırmak için sesli betimleme, ayrıntılı altyazı ve işaret dili eklemek için sorumluluk almaları gerektiğini,
- Filmlere sesli betimleme, ayrıntılı altyazı ve işaret dili eklemenin önemsiz ya da ulvi bir şey olmadığını, İngilizce bir filme altyazı koymaktan herhangi bir farkı bulunmadığını, bu bakış açısının biraz daha oturtulması gerektiğini belirtti.

2 Yaka Kısa Film Festivali* tarafından:

- Sosyal buluşma alanlarını etkinlik ve gösterim alanlarına dönüştürmede ortopedik engelleri aşmanın oldukça zor ama mümkün olduğunu aktardı.

Katadrom Art* tarafından:

- **Demans Dostu Sanat ve Sinema Rehberi*** hazırlanırken, bir sinema salonunu ya da kültür merkezini demans ve alzheimer hastaları için erişilebilir hale getirirken aynı zamanda ortopedik engellilere, ileri yaştaakilere ve pek çok farklı gruba avantaj sağladığının görüldüğünü belirtti.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Ezgi Yalınalp, Almanya'nın ulusal film finansman kuruluşu **Alman Federal Film Kurulu***(FFA - Filmförderungsanstalt) ve **Polonya Film Enstitüsü***'nün (**Polski Instytut Sztuki Filmowej**) yapım veya dağıtım için fon sağladıkları tüm yapımlarda sesli betimleme ve ayrıntılı altyazı hazırlanmasını zorunlu kıldığını aktardı. Aynı şekilde Türkiye'de de **Kültür Bakanlığı**'nın benzer bir uygulamayı zorunlu kılması gerektiğinin altını çizdi. **RTÜK**'ün televizyon yapımları için benzer bir uygulamayı zorunlu kıldığını fakat ne kadar uygulandığını bilmediğini dile getirdi.

Ezgi Yalınalp, **Kültüre Erişim Platformu**'nun amacının ve hedefinin belirlendiği bir **manifesto** oluşturmanın bundan sonraki ilk adımlardan biri olması gerektiğini vurguladı.

Platform olarak Mayıs 2022'de yapılması planlanan fiziki buluşmanın Ercan Tural'ın davetiyle **Düşler Akademisi***'nin Kaş yerleşkesinde yapılmasının iyi bir fikir olabileceğine değindi.

Olası İşbirlikleri:

Gamze Sofuoğlu (Turkcell Hayal Ortağı*): Herhangi bir festivalde **Hayal Ortağı Uygulaması**'nın sesli betimleme altyapısının maliyeti olmadan kullanılabileceğini, daha çok kör sinemasevere ulaşmak için kendi isteklerinin de, uygulamanın mümkün olduğunca fazla festivalde kullanılması yönünde olduğunu belirtti.

Ali Çağlar Özkan (SineBU*): Az duyanlar ya da duymayanlar için **Hayal Ortağı** uygulaması benzeri bir uygulama olmadığını aktardı. Yakın gelecekte tümleşik olarak tek bir uygulama geliştirilmesinin çok iyi olacağını vurguladı. Bu uygulamayı kullananların hem erişilebilirliğinden faydalandıkları eserler hakkında, hem betimleme kalitesine dair, hem de teknik olarak uygulama ile ilgili detaylı geri bildirim yapmalarının önemine dikkat çekti. Kullanıcıların geri bildirimlerine önem veren, tümleşik bir erişilebilirlik uygulamasının, yapılması gerekenlerin başında geldiğini dile getirdi.

Can Deniz Balkaya (Engelsiz Erişim Derneği*): **Engelsiz Erişim Derneği*** olarak özellikle dijital alanda erişilebilirliği denetleme potansiyellerinin olduğunu, bu konuda işbirliklerine açık olduklarını belirtti. **Beyaz Baston ve Erişilebilirlik Festivali***'ni düzenliyor olduklarını, festivallerdeki akşam söyleşilerinden birinde **Merhaba! Spektrum*** ile yaptıkları ortak söyleşinin kaydının YouTube* hesaplarından izlenebileceğinden söz etti. Az gören bireylerin film, dizi, tiyatro izlemeleri sırasında, kontrast eksikliğine bağlı olarak sahneyi algılayışlarının zorlaştığına, görüntünün kontrastlığını yükselten gözlükler geliştirilebileceğine ve kullanıcıların deneyimlerinin iyileştirilebileceğine vurgu yaptı.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Ezgi Yalınalp, **Londra Kısa Film Festivali**'nin **Smart Caption Glasses*** adı verilen, altyazının gözlük aracılığıyla okunabileceği bir teknolojiyi kullanmaya başladığını aktararak, **Kültüre Erişim Platformu**'nun da kültür ve sanatın farklı alanlarında kullanılmaya başlanan bunun gibi teknolojilerin haberlerini sosyal medyada paylaşabileceğini önerdi. **Döngüyü KırmaK: Erişilebilir Sinema Projesi** için bir web sitesi hazırlandığını, bu sitede **Kültüre Erişim Platformu** üyelerinin erişilebilirlik alanında neler yaptıkları ya da ne yapmak istediklerine de yer verileceğini belirtti.

Ali Çağlar Özkan, **Ezgi Yalınalp**'e teknolojik gelişmelerin yanı sıra **Kültüre Erişim Platformu**'nun faaliyetlerinin, gerçekleştirilen ve henüz gerçekleştirilemeyen hedeflerinin, dönüşen ve dönüşmekte olan kurumların haberlerini veren bir, iki ya da üç aylık raporlama önerisini sundu. Bu sayede gelişmelerin bir seferde öğrenileceğini ve paylaşılabileceğini vurguladı.

Ezgi Yalınalp, **Kültüre Erişim Platformu**'nun işleyiş şeklinin nasıl olacağından buluşmaların ne sıklıkta olacağına kadar bazı detayların bir sonraki toplantıda konuşulacağını, **Ali Çağlar Özkan**'ın önerilerinin de bu toplantıda gündeme alınabileceğini belirtti.

Özen Pulat (Sabancı Vakfı*): Erişilebilirlik alanında teknolojik gelişmelerin önemli olduğunu, bazı sorunların çözümünün olduğunu ama geliştirilen teknolojilerden bihaber olunduğuna dikkat çekti. **Kültüre Erişim Platformu**'nun bu tür yeniliklerin ya da platform üyelerinin çözüm önerilerinin paylaşılması için çok faydalı olacağını belirtti. Var olan teknolojilerin bir araya gelmesine ve insanlara bu imkanların sunulmasına inandıklarını dile getirdi. Bu amaçla **Sabancı Vakfı*** olarak bu konulara eğilen ve Türkiye'de varlığını bildikleri teknoloji sağlayıcıları davet ettikleri **Filantropi Seminerleri*** düzenlediklerini aktardı.

Cemre Ceren Asarlı (Komünite Bodrum*): Bir sonraki toplantıya kadar bir iletişim kanalı belirlenip **Kültüre Erişim Platformu**'nun iletişiminin bu kanal üzerinden devam etmesini önerdi.

Ezgi Yalınalp, belirlenecek iletişim kanalının erişilebilir olması gerektiğini belirtip **Engelsiz Erişim Derneği** ve **Hayal Ortağım** katılımcılarına danıştı.

Can Deniz Balkaya (Engelsiz Erişim Derneği*): Telegram, Whatsapp, Discord ve Slack platformlarının erişilebilir olduğunu ayrıca e-posta grubu üzerinden yapılacak iletişimin de erişilebilirliğinin mümkün olacağını belirtti.

Ezgi Yalınalp, her koşulda bir e-posta grubu kuracağını, ayrıca karar verildiğinde Discord kanalını da etkinleştirebileceğini dile getirdi.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Seben Ayşe Dayı (Erişilebilir Her Şey*): Birçok farklı sivil toplum kuruluşunun aynı içeriği ve bilgiyi tekrar tekrar ürettiğini belirtti. Tüm katılımcıların birbirlerinin çıktılarının üzerine katkı koymalarının önemli olduğuna değindi. Çıktıların tek bir içeriğe dönüştürülmesinin önemini ve herkesin ayrı bir yerden aynı içerik için uğraşması yerine, bilgi ve deneyimlerin birleştirilmesiyle, herkesin daha hızlı ve kuvvetli yol alabileceğini vurguladı. Erişilebilir alanların çoğalması için ellerinden gelen her desteği **Kültüre Erişim Platformu** katılımcılarına verebileceklerini hatırlattı.

Ezgi Yalınalp, pandemi koşulları izin verirse, platform buluşmalarının, mekan olanağı olan katılımcıların mekanlarında yapılabileceğini söyledi. **Seben Ayşe Dayı**'nın "herkesin aynı hatta daha hızlı ve kuvvetli yol alabileceği" vurgusuna kesinlikle katıldığını, katılımcılar arasında diyalog, etkileşim ve deneyim paylaşımı sağlamanın **Kültüre Erişim Platformu**'nun getirilerinden olacağını belirtti.

Cemre Ceren Asarlı (Komünite Bodrum*): Mekanlarının bir butik otelin alt katında olduğunu, şayet bir buluşma gerçekleşirse konaklama konusunda otelin işbirliğinden faydalanılabileceğinden bahsetti.

Diclehan Sönmezoğlu (Dem Derneği*): Herhangi bir kültür-sanat etkinliğinde işaret dili tercümesine ihtiyaç duyulduğunda işbirliğine açık olduklarını, aynı zamanda derneklerinin bir greenbox alanlarının olduğunu, yine ihtiyaç halinde çekimlerin burada yapılabileceğini paylaştı. İşitme engelliler ya da sağırılar tarafından bir kültür-sanat ürününün verimli bir şekilde tüketilmesi için ya da mekanların erişilebilirliği adına yapılacak uygulamalar konusunda yardımcı olabileceklerini belirtti.

Ali Çağlar Özkan (SineBU*): Tüm **Kültüre Erişim Platformu** paydaşlarının bir sinema salonu olan SineBU*'yu bir deneyim alanı, test alanı, uygulama ve geri bildirim alanı olarak düşünebileceklerini belirtti. **SineBU** olarak diğer ticari sinemalara göre hayatta kalma kaygılarının minimumda olduğunu, öncelikle sesli betimleme, arkasından da ayrıntılı altyazı ve işaret dili tarafında mobil uygulamaya geçmek istediklerini, uzun soluklu çözümler deneyip diğer sinema salonlarına örnek olabileceklerini belirtti. Bu yüzden **Kültüre Erişim Platformu** paydaşlarıyla görüşmeye ve iletişimde kalmaya önem verdiğini dile getirdi.

Ezgi Yalınalp, platform için bir manifesto taslağı oluşturacağını ve katılımcılarla paylaşacağını, hazırlanan web sitesi için katılımcılardan kurumlarına ait metin, logo ve fotoğraf isteyeceğini belirtip, tüm katılımcılara teşekkür ederek **Döngüyü Kırma: Erişilebilir Sinema Projesi - Kültüre Erişim Platformu** toplantısını sonlandırdı.